

ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ

Крагујевац по мери деце

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ

ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ

Крагујевац по мери деце

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ

Проблеми деце и младих у нашој земљи изузетно су велики и посебно су нарасли у периоду кризе и транзиције. Међу тим проблемима требало би издвојити неке који имају статус стратешки приоритетних националних проблема, као што су: пад natalитета, сиромаштво деце и младих, смањење доступности, квалитета и ефикасности јавних служби за децу у области заштите здравља деце, образовања, социјалне заштите и дечије културе, пораст малолетничког преступништва, насиља и агресивности.

Национални план акције за децу (НПА) Владе Републике Србије, који је осмислио Савет за права детета, стратешки је важан национални документ у који је уграђен миленијумски циљ Уједињених нација (УН) – искорењивање екстремног сиромаштва, као и специфични циљеви Конвенције о правима детета и документа „Свет по мери деце”, које спроводи UNICEF.

Сиромаштво деце је дугорочни проблем који утиче на квалитет њиховог живота, што је једно од основних дечијих права. Сиромаштво је веома комплексна појава која води у социјалну и културну изолацију и преноси се генерацијски.

Квалитетно образовање и квалитетна здравствена и социјална заштита деце ометене у развоју неки су од основних циљева овог документа.

На основу Националног плана акције за децу (НПА), Скупштина града Крагујевца усвојила је Локални план акције за децу (ЛПА), у фебруару ове године. Овом приликом желим да се посебно захвалим *Канадској агенцији за међународни развој (CIDA Canada)*, која је пружила финансијску подршку у изради овог документа, као и канцеларији UNICEF-а у Београду, која нам је пружила неопходну техничку помоћ. Такође, желим да се захвалим и Међусекторском савету града Крагујевца, који је марљиво и предано радио на изради овог документа, као и свима који су на било који начин дали допринос изради ЛПА.

Задовољство ми је, а уједно и велика обавеза, што је Крагујевац изабран од стране UNICEF-а као један међу три града у Србији у којима ће се спроводити ЛПА. Желим да позовем и све релевантне партнере у локалној заједници, невладине организације, стручне институције и појединачне стручњаке који се баве децом, јавни и приватни сектор, политичке странке, медије и грађане, да својим учешћем помогну у спровођењу ЛПА и остваривању нашег заједничког циља: Крагујевца по мери деце.

Верољуб Стевановић,
Градоначелник града Крагујевца

I. ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ

ОПШТИ ДЕО

Локални план акције за децу Крагујевца за период од 2005. до 2010. године (ЛПА) јесте документ који је направио Међусекторски савет, оформљен од стране Извршног одбора града Крагујевца, 17. 08. 2004. године. Међусекторски савет је повремено радно тело Извршног одбора, састављено од представника свих институција и организација које се баве различитим аспектима живота деце.

I. 1. Шта је ЛПА?

ЛПА представља стратешки документ града Крагујевца у којем се дефинише општа политика града према деци за период до 2010. године.

ЛПА је настао као једна од три локалне иницијативе (Крагујевац, Сјеница и Пирот) за стратешко решавање положаја деце у Крагујевцу, уз техничку помоћ UNICEF-а и финансијску подршку *Канадске агенције за међународни развој (CIDA Canada)*. Изради ЛПА претходила је припрема и усвајање Националног плана акције Владе Републике Србије, коју је припремио Савет за права детета Владе Републике Србије почетком 2004. године. ЛПА се заснива на дефиницији Конвенције УН о правима детета, по којој су „деца људи испод 18 година старости”. ЛПА у потпуности поштује следеће основне принципе Конвенције УН о правима детета:

1. Деца имају право на опстанак и развој у свим видовима живота, укључујући физички, емоционални, психолошки, когнитивни, друштвени и културни вид.
2. Деца не смеју бити изложена дискриминацији без обзира на расу, боју коже, пол, језик, религијска, политичка или друга убеђења, национално, етничко или друштвено порекло.

Локални план акције заснован је на кључним принципима НПА и садржи компоненте сличне Националном плану акције:

- ♦ смањење сиромаштва деце,
- ♦ унапређење образовања и културе деце,
- ♦ здравија деца,
- ♦ унапређење положаја деце ометене у развоју,
- ♦ положај и права деце без родитељског старања,
- ♦ заштита деце од злостављања и занемаривања и смањење асоцијалног понашања,
- ♦ информисаност деце и родитеља.

Локалним планом акције су обухваћене приоритетне мере, активности и програми које треба предузети у наредним годинама како би се остварили што повољнији услови за живот деце и њихово укључивање у друштво. План је усмерен ка свој деци града Крагујевца, а посебно рањивим групама деце (сиромашна, маргинализована, деца ометена у развоју, деца без родитељског старања и деца жртве насиља).

I. 2. Зашто ЛПА?

Основни циљ припреме Локалног плана акције јесте да се дефинишу стратешки циљеви и реалне и мерљиве кључне активности које би се за-снимале на развоју свеобухватне анализе стања, укључујући све сегменте живота деце и подизање нивоа свести чланова друштва о стању деце и о њиховим потребама. Ове кључне активности би требало да се спроведу у периоду од 2005. до 2010. године, што ће довести до јачања капацитета локалне заједнице неопходних за унапређење стања деце у граду.

Град Крагујевац је суочен са великим проблемима који су одраз опште ситуације у земљи, а највише погађају најмлађе: сиромаштво, пад наталитета, проблем неједнаких услова образовања (диспаритет у квалитету наставе и опремљености између школа), нарастајући проблеми

болести зависности, недовољна осетљивост заједнице на проблеме маргинализованих група, као и генерално недовољна информисаност о правима и положају деце у нашем граду и читавој земљи.

По први пут град Крагујевац је креирао стратешки документ којим дефинише своју политику према деци. Кроз ЛПА град ће повезати све социјалне партнере и укључити их у решавање проблема деце: децу, родитеље, школе, здравствене институције, обданишта, полицију, невладине организације, судство, институције социјалне заштите, институције културе, спортске организације, медије, локалне власти, одборнике, политичке партије, предузетнике и већи број грађана који су активно учествовали у његовом креирању.

I. 3. Основе за израду ЛПА

Иницијатива за израду ЛПА настала је услед уочених нараслих проблема око положаја деце у нашем друштву, а имајући у виду информације добијене из следећих докумената:

- Локални план акције Крагујевца као локална иницијатива у оквиру Стратегије за смањење сиромаштва Србије,
- Национални план акције за децу,
- Стратегија за образовање Рома,
- Стратегија развоја културе града Крагујевца,
- Извештаји партнерских институција и организација,
- Извештаји о спроведеним истраживањима за Анализу ситуације,
- Записници са консултација о Нацрту ЛПА, спроведених на 90 локација у форми округлих столова, форума, фокус група и јавних расправа са грађанима.

Прикупљени подаци послужили су као основа за израду DevInfo базе података, која ће бити основа за праћење остварења циљева постављених планом.

Изнад свега, ЛПА је заснован на стандардима који проистичу из декларације Свет по мери деце, Конвенције о правима детета и глобалним Миленијумским циљевима развоја.

I. 4. Структура ЛПА

Међусекторски савет дефинисао је 7 приоритетних области које третира ЛПА:

- ♦ смањење сиромаштва деце,
- ♦ унапређење образовања и културе деце,
- ♦ здравија деца,
- ♦ унапређење положаја деце ометене у развоју,
- ♦ положај и права деце без родитељског старања,
- ♦ заштита деце од злостављања и занемаривања и смањење асоцијалног понашања,
- ♦ информисаност деце и родитеља.

Овакав одабир структуре ЛПА заснован је на широком спектру проблема деце у Крагујевцу, с једне стране, и могућности локалне самоуправе да допринесе њиховом решавању у складу са својим овлашћењима, с друге стране.

I. 5. Остваривост ЛПА

При креирању ЛПА пошло се од реалних могућности локалне самоуправе да спроведе активности предвиђене планом у дефинисаном периоду, и на тај начин је избегнута могућност усвајања грандиозног документа који се тешко може применити у пракси.

У областима у којима локална самоуправа нема ингеренције, а које су од виталног значаја за развој деце, Локалним планом акције је предвиђено потписивање протокола о сарадњи, који повезује и обавезује све чиниоце на реализацију дефинисаних активности.

Активности укључене у ЛПА представљају мини пројекте са тачно дефинисаним почетком реализације, носиоцима и захтеваним средствима. Буџетом града Крагујевца за 2005. годину опредељена су средства за спровођење приоритетних акција плана за текућу годину, а иста пракса ће се примењивати до коначног остваривања циљева предвиђених планом.

Широк консултативни процес допринео је да све структуре заједнице, као и појединци, прихвате ЛПА као лични допринос решавању проблема друштва у целини. На тај начин је обезбеђена мобилизација оних који ће бити носиоци у процесу остваривања ЛПА.

ЛПА је поставио не само циљеве и активности, већ и индикаторе којима ће се мерити напредак у њиховом достизању.

II. ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ

КОМПОНЕНТЕ

II. 1. Смањење сиромаштва деце

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- Град Крагујевац је више од једне деценије захваћен процесом осиромашења урбаног становништва. Колапс великих индустријских система довео је до пораста броја незапослених лица у граду, којих сада на евиденцији Националне службе за запошљавање има око 32.000. Ионако тешку економску ситуацију погоршава присуство великог броја избеглица и интерно расељених лица – 15.800, од чега је 3.909 деце. У колективним центрима у Крагујевцу живи 53 породице са 253 деце.
- Правима из области дечије заштите обухваћено је 33% од укупног броја деце (13.102), од чега је 1.529 деце самохраних родитеља и 248 деце ометене у развоју.
- Годишњи раст корисника стручне помоћи Центра за социјални рад износи од 10 до 15%. Материјално обезбеђење породице (МОП) преко Центра за социјални рад користи 950 породица, у којима има 1.153 деце (3,17% од укупног броја градске деце). Свака четврта породица која користи МОП је вишегенерацијски корисник социјалних фондова.
- Стручни тим Центра за социјални рад је реализовао пројекат *Крагујевац, импулс за социјално предузетничкиво* у периоду од маја 2002. до априла 2003. године, у којем је реализовао истраживање потреба и проблема деце из породица које користе МОП. Истраживање је реализовано на узорку од 625 деце из 330 породица (преко 60% укупног броја деце – корисника МОП-а) и имало је следеће резултате: трећина деце има здравствене проблеме услед сиромаштва, 95% деце није укључено у организовани предшколски програм, највећи број деце прекида школовање током или одмах по завршетку основне школе.

- Истраживање о утицају сиромаштва на развој деце у Крагујевцу, којим су обухваћена деца из породица са просечним приходима у висини двоструког нивоа социјалне сигурности, прописаним Законом о социјалној заштити (око 12.000 дин.), показало је следеће:
  - ◆ материјални положај испитиваних породица је изузетно лош: задовољавају се углавном потребе за храном и школовањем деце;
  - ◆ образовна искљученост онемогућава остваривање права на образовање деце, посебно код ромске популације и деце у колективним центрима;
  - ◆ слободно време највећег броја деце је бесадржајно, најчешће га проводе уз телевизију или у кафићима;
  - ◆ деца тешко дефинишу своје жеље – углавном пројектују потребе својих родитеља;
  - ◆ деца се углавном задовољавају оним што имају;
  - ◆ један број родитеља написао је да постоји немогућност лечења деце и набавке помагала и наочара;
  - ◆ према сопственој процени, трећина испитаних родитеља је у могућности да задовољи само потребе за правилном исхраном.

Стратешки циљ

Дете које је реализовало своје потребе и потенцијале у породици

1 Специфични циљ

Већи обухват деце системима социјалне и дечије заштите

АКТИВНОСТИ

- Програми за континуирано откривање социјално угрожене деце и укључивање у систем социјалне заштите
- Родитељски додатак за прво дете
- Иницијатива надлежном министарству да право на дечији додатак имају све породице са децом ометеном у развоју, независно од прихода

- Иницијатива надлежном министарству да деца која су под старатељством и хранитељством остварују дечији додатак независно од прихода породице
- Информисање јавности о категоријама сиромашних у Крагујевцу и манифестацијама сиромаштва код деце, кроз циклус информативних емисија
- Организовање периодичних округлих столова са темом смањења сиромаштва деце, а поводом конкретних акција

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Центар за социјални рад, локална самоуправа, месне заједнице, школе, Црвени крст, Комесаријат за избеглице, невладине организације, здравствене институције, медији, тим за праћење ЛПА

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Процент деце обухваћене правом на МОП
2. Процент деце обухваћене једнократним помоћима
3. Деца која примају помоћ преко Црвеног крста
4. Деца која примају дечији додатак
5. Деца ометена у развоју која примају дечији додатак
6. Деца у хранитељским породицама која примају дечији додатак

2 Специфични циљ

Покренути и подржати угрожене породице у процесу економског осамостаљивања

АКТИВНОСТИ

- Програм радног укључивања корисника права из социјалне заштите (друштвено користан рад)

- Обезбеђивање подршке у локалној заједници за доношење програма запошљавања корисника МОП-а и једнократне помоћи, као и самохраних родитеља
- Мењање ставова према раду и подстицање личне одговорности за свој материјални положај

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Центар за социјални рад, локална самоуправа, Национална служба за запошљавање, невладине организације, Центар за радну оријентацију, јавна предузећа

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Процент корисника МОП-а укључених у друштвено користан рад
2. Процент корисника МОП-а обухваћених програмима запошљавања
3. Програми намењени едукацији незапослених лица

3 Специфични циљ

Јачање породичних снага и капацитета за одговорније родитељство

АКТИВНОСТ

- Програм рада социо-едукативног садржаја са родитељима – корисницима МОП-а и једнократних помоћи

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Центар за социјални рад, Саветовалиште за брак, породицу и младе, локална самоуправа

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОР

1. Програми рада са родитељима

4 Специфични циљ

Смањивање последица сиромаштва на развој и перспективу деце из сиромашних породица, укључујући децу расељених лица и децу у сеоској средини

АКТИВНОСТИ

- Пружање помоћи деци у савлађивању редовног школског програма (српски језик, математика, информатика, страни језик)
- Формирање фонда за талентовану децу из сиромашних породица за реализовање екскурзија, летовања, активног тренирања
- Изградња социјалних станова (породице са децом)

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Центар за социјални рад, локална самоуправа, невладине организације, школе, Црвени крст, тим за праћење реализације ЛПА, удружења предузетника

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, средства приватног сектора, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Деца из сиромашних породица која су корисници фонда
2. Процент додељених социјалних станова социјално угроженим породицама са децом

II. 2. Унапређење образовања и културе

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- Мрежа образовних установа у Крагујевцу је доста развијена: 13 вртића и 14 издвојених одељења за предшколско образовање, 25 основних школа и 41 издвојено одељење основних школа у сеоским насељима, 10 средњих школа. Оваква мрежа захтева и знатна финансијска средства која се крећу од 3,6% (средње образовање), преко 5,7% (основно образовање) до 7,7% (предшколско образовање) укупно реализованих прихода (1.407.239.542,92 дин.) буџета града Крагујевца за 2004. годину.
- Установа за децу „Нада Наумовић” располаже капацитетом од 1.982 места за целодневни боравак деце, у којој је смештено 2.978 деце узраста од 1 до 6,5 година. На листи чекања за пријем деце у установу налази се у просеку око 150 деце, а 25% деце са сеоског подручја је ускраћено за било који вид предшколског образовања.
- Школске 2004/2005. године основним образовањем обухваћено је 16.685 ученика, а у средње школе уписано је 9.557 ученика. Подаци о броју ученика по годинама указују на чињеницу да се број уписане деце смањује у просеку за 6%. Ове школске године уписано је 1.856 ученика у први разред, што је 6,6% мање него претходне школске године. Од укупног броја ученика у основном образовању, право на повлашћену вожњу у градском саобраћају користи 8%, а право на регресирану ужину користи 18% ученика из угрожених породица.
- Уочен је проблем недовољне интеграције Рома у образовни систем. Националном стратегијом за унапређење образовања Рома сагледа не су потребе и постављени циљеви на локалном нивоу како би се превазишли проблеми економског и социјалног сиромаштва ромске популације.
- На неадекватну искоришћеност слободног времена и знатну пасивност школске деце указује и податак да 75% ученика не користи ниједан облик неформалног образовања. Разлози: живе далеко (21%), недостатак новца (25%), немају интересовања (27%), нису се изјаснили (27%).

- Наставнички кадар у основним и средњим школама је недовољно обучен – обуку за активну наставу прошло је свега око 30% укупног наставног кадра.

Стратешки циљ

Образовање и култура по мери детета

1 Специфични циљ

Повећање обухвата деце предшколским образовањем и васпитањем

АКТИВНОСТИ

- Искоришћавање постојећих просторних капацитета Установе за децу „Нада Наумовић” у поподневним часовима, кроз организовање беби-ситер службе и других допунских садржаја
- Организовање предшколског образовања у месним заједницама и школама које имају слободне капацитете, или обезбеђивање превоза деце са сеоског подручја која нису укључена у предшколско образовање (дечији аутобус) до најближег вртића или школе где се обавља ова делатност
- Предавања организована од стране невладиних организација ромској популацији о значају предшколског образовања
- Признавање права на бесплатан боравак у обданишту трећем детету у породици
- Мере позитивне дискриминације ромске деце у предшколским и школским установама (пријем у вртиће без обзира на статус родитеља, бесплатни уџбеници и сл.)

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Установа за децу „Нада Наумовић”, локална самоуправа, организације које врше јавни превоз, невладине организације које раде на интеграцији ромске деце у образовни систем

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Деца узраста од 0 до 6 година (предшколски узраст)
2. Процент деце обухваћене предшколским образовањем од 30% најсиромашније деце
3. Процент деце обухваћене целодневним боравком
4. Процент деце обухваћене припремом за школу
5. Деца која полазе у школу са 6 година
6. Процент ромске деце обухваћене предшколским васпитањем
7. Процент деце која похађају неки вид неформалног образовног програма до поласка у школу

2 Специфични циљ

Обезбеђивање једнаких услова образовања

АКТИВНОСТИ

- Опремање школа савременим наставним средствима и литературом
- Побољшање комуналне инфраструктуре у сеоским школама
- Обезбеђивање бесплатне месечне аутобуске карте ученицима основних школа који станују на удаљености већој од 4 км од седишта школе, као и ученицима ометеним у развоју и њиховим пратиоцима, без обзира на удаљеност стана од школе
- Усклађивање реда вожње аутобуског саобраћаја са потребама ученика
- Умреживање школа, локалне самоуправе и Одељења Министарства просвете у Крагујевцу ради формирања заједничке базе података

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, школе, месне заједнице, Одељење Министарства просвете у Крагујевцу, невладине организације

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Школе у сеоским насељима
2. Број ђака по учитељу
3. Процент деце уписане у први разред основне школе
4. Изостанци по ученику
5. Деца која не иду у основну школу
6. Процент деце у основним школама која су понављала било који разред
7. Деца исписана из редовне и уписана у специјалну школу
8. Број ђака по компјутеру
9. Процент осмогодишњих школа по селима
10. Процент ученика који користе бесплатан превоз
11. Број ђака по наставнику у основном образовању
12. Деца која завршавају основну школу
13. Процент деце која су завршила основну школу, а нису уписала средњу
14. Процент деце која су уписала средњу школу
15. Деца која су завршила средњу школу
16. Деца која су прекинула средњошколско образовање
17. Површина учионичког простора по ђаку
18. Процент школа које користе градски водовод
19. Процент школа које користе систем централног грејања

20. Процент деце која похађају основну школу од 30% најсиромашније деце
21. Процент деце обухваћене средњошколским образовањем од 30% најсиромашније деце

3 Специфични циљ

Повећање броја деце из ромске заједнице која завршавају школу

АКТИВНОСТИ

- Обука наставника о проблемима и култури Рома
- Спровођење различитих програма подршке за истрајавање у школовању

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Невладине организације које се баве праћењем образовања Рома, локална самоуправа и Одељење Министарства просвете у Крагујевцу

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОР

1. Деца из ромске заједнице која завршавају основну школу

4 Специфични циљ

Повећање обухвата деце неформалним образовањем

АКТИВНОСТИ

- Оснивање Креативног центра за игру и учење у просторијама Дечије библиотеке „Вук Караџић”

- Иницирање формирања ученичког форума на нивоу основних и средњих школа
- Интезивирање тематских родитељских састанака
- Иницијатива Министарству просвете да омогући употребу простора и рад школског особља викендом, ради квалитетнијег коришћења слободног времена школске деце
- Подршка деци која напуштају школу пре времена кроз радно оспособљавање и организовање семинара и разноврсних обука
- Одређивање локација и израда пројектне документације за изградњу спортских терена и објеката (затворени базен) уз заједничко финансирање
- Потписивање протокола о сарадњи установа образовања и установа културе

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, невладине организације, образовне установе, установе културе, ђачки парламенти, приватни сектор

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Процент деце од 7 до 18 година обухваћене неформалним образовањем
2. Културне манифестације намењене деци
3. Дечије културне институције
4. Процент деце од 7 до 18 година која се активно баве спортом
5. Број деце од 7 до 18 година по јавном спортском терену
6. Процент насеља са спортским теренима
7. Школе са спортским салама

II. 3. Здравија деца

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- Однос матерналне смртности у протеклом периоду је износио нула.
- Стопа мртворођености деце износи 129 на 1.000 живорођене деце.
- Иако је обухват вакцинацијом велики и прелази 90%, још увек значајан број ромске деце, те деце избеглица и интерно расељених лица, није регистрован и није обухваћен системом здравствене заштите.
- „Нови” морбидитет младих условљен је најчешће њиховим ризичним понашањем: злоупотребом дувана, алкохола, дроге, раним ступањем у сексуалне односе, поремећајима исхране.

Стратешки циљ 1

Омогућавање свој деци здравог и безбедног почетка живота

1 Специфични циљ

Смањивање пропорције деце са малом телесном масом на рођењу (телесна маса мања од 2.500) и обезбеђивање већег преживљавања деце са малом телесном масом на рођењу

АКТИВНОСТИ

- Промовисање и подршка искључивом дојењу одојчади до шестог месеца живота и наставак дојења уз одговарајуће дохрањивање деце узраста од две године
- Благовремено упознавање родитеља са принципима правилне неге и исхране деце, те промовисање подршке за решавање њихових проблема у нези деце програмом који воде патронажне сестре „Телефоном до савета”

- Већи обухват у оквиру Школе за психофизичку припрему трудница
- Едукација педијатара и лекара у примарној здравственој заштити за пружање адекватне помоћи деци ометеној у развоју

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Здравствене установе, невладине организације, приватни сектор у здравству

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Живорођена деца са тежином испод 2.500 при рођењу
2. Одојчад до 6 месеци живота која се искључиво доје
3. Стопа перинаталне смртности
4. Процент трудница које су прошле Школу за психофизичку припрему трудница

2 Специфични циљ

Смањивање смртности одојчади

АКТИВНОСТИ

- Побољшање скрининга наследних обољења код све новорођене деце
- Формирање регистра за конгениталне малформације и поремећаје
- Детекција и успостављање система одрживе елиминације поремећаја изазваних недостатком јода

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Здравствене установе, приватни сектор у здравству

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Стопа смртности одојчади
2. Процент деце обухваћене имунизацијом од 30% најсиромашније деце
3. Стопа матерналне смртности
4. Процент деце која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота
5. Процент деце која су вакцинисана БЦГ вакцином
6. Неонатални тетанус годишње – пријављени случајеви
7. Полиомијелитис годишње – пријављени случајеви
8. Стопа смртности деце до пет година старости

3 Специфични циљ

Одржавање постојећег стања педијатријског ХИВ-а/сиде, тј. вертикалне трансмисије

АКТИВНОСТИ

- Спровођење националне стратегије и програма превенције ХИВ-а /сиде
- Унапређење рада саветовалишта за ХИВ, као и омогућавање и промовисање бесплатног тестирања становништва, нарочито трудница
- Промовисање и побољшање доступности квалитетних кондома

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Здравствене установе, приватни сектор у здравству, невладине организације, локална самоуправа, медији

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Инциденца педијатријског ХИВ-а/сиде
2. Тестиране особе на ХИВ у току године
3. Процент трудница тестираних на ХИВ

Стратешки циљ 2

Стварање услова за оптималан развој сваког детета

1 Специфични циљ

Обезбеђивање једнакости деце у коришћењу здравствене заштите

АКТИВНОСТ

- Дефинисање локалних протокола за обољења и стања која представљају водеће узроке смрти и обољевања деце

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Институт за заштиту здравља Крагујевац у сарадњи са здравственим установама, приватним сектором у здравству и невладиним организацијама, локална самоуправа

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Будет Републике Србије, бюджет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Стопа хоспитализације деце до пет година старости од респираторних обољења
2. Процент деце узраста до пет година оболеле од дијареје
3. Процент деце узраста до пет година оболеле од респираторних инфекција
4. Процент деце узраста до пет година оболеле од кардиоваскуларних обољења

2 Специфични циљ

Промовисање здраве исхране деце

АКТИВНОСТИ

- Мултимедијалне образовне кампање о здравој исхрани намењене деци и родитељима
- Едукације о квалитетној и безбедној храни, посебно исхрани у објектима у којима бораве деца, пројекат „Здрав вртић”

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Здравствене установе, установе у којима бораве деца, невладине организације, медији, локална самоуправа

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Будет Републике Србије, бюджет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОР

1. Процент потхрањене деце у вртићима узраста до пет година старости

Стратешки циљ 3

Промоција здравих стилова живота међу младима и адолесцентима

1 Специфични циљ

Смањење малолетничких трудноћа и намерних прекида трудноћа пре 18. године

АКТИВНОСТИ

- Поштовање законских норматива о регистровању малолетничких трудноћа, кроз појачан рад здравственог инспектора
- Повећање нивоа знања о репродуктивном здрављу и коришћењу контрацептивних средстава путем медијских и других кампања
- Вршњачка едукација и партиципативни пројекти из области репродуктивног здравља
- Унапређење рада Саветовалишта за младе из области репродуктивног здравља

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Дом здравља, Институт за заштиту здравља, приватни сектор у здравству, невладине организације, медији, локална самоуправа

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Малолетнички порођаји (од 15 до 19 година)
2. Регистровани прекиди малолетничких трудноћа

2 Специфични циљ

Смањење учесталости полно преносивих инфекција међу младима и адолесцентима

АКТИВНОСТ

- Повећање нивоа знања о полно преносивим болестима путем медијских кампања и вршњачких едукација

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Дом здравља, Институт за заштиту здравља, приватни сектор у здравству, невладине организације, медији, локална самоуправа

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОР

1. Деца која су прошла обуку о репродуктивном здрављу

3 Специфични циљ

Смањење учесталости пушења, употребе алкохола и других психоактивних супстанци међу младима и адолесцентима

АКТИВНОСТИ

- Едукација младих о штетности употребе психоактивних супстанци (ПАС) и медијске кампање превенције ПАС
- Кампања против конзумирања алкохола и наставак кампање ПОБЗИ
- Активирање пројекта „Школа без дуванског дима”

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Здравствене установе, школе, медији, локална самоуправа, Служба за превенцију болести зависности, група ПОБЗИ, невладине организације

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају дуван
2. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају алкохол
3. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају марихуану
4. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају остале ПАС

4 Специфични циљ

Заштита менталног здравља младих

АКТИВНОСТ

- Покретање иницијативе за формирање службе која би се бавила менталним здрављем деце

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ

Здравствене установе у партнерству са локалном самоуправом

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, донаторска средства

II. 4. Унапређење положаја деце ометене у развоју

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- Према подацима Центра за социјални рад, на њиховој евиденцији деце и омладине ометене у развоју је 201 (смештај, туђа нега, старатељство, дневни боравак).
- Према доступним подацима појединих удружења ометених особа, више је ометене деце која нису обухваћена програмима здравствене и социјалне заштите него оне која јесу.
- Механизам за систематско регистровање података о деци ометеној у развоју још увек не постоји, због чега недостају и поуздани подаци о њиховом броју, узрасту, тежини ометености, социјалном положају. Дакле, нема базе података о деци ометеној у развоју.
- Не постоји ни једна установа за дневни боравак старије деце и одраслих особа ометених у развоју.
- Не постоји не једна установа специјализована за рехабилитацију телесно инвалидне деце.
- Стабилност у односу на права деце ометене у развоју ниска је и међу лаицима и међу стручњацима.
- Не постоје посебни програми сензибилизације становништва.
- Не постоји програм инклузивне едукације.
- Деца са једним обликом ометености су врло хетерогена и имају различите потребе, па није могуће применити исти облик третмана и пружити исти облик подршке свој деци, јер није утврђен ниво подршке потребан деци ометеној у развоју.
- До сада нису организовани програми културно-едукативних и забавних садржаја који би анимирали и окупљали децу ометену у развоју и осталу децу.

Стратешки циљ

Унапређење квалитета живота деце ометене у развоју

1 Специфични циљ

Увођење експерименталног програма инклузивне едукације

АКТИВНОСТИ

- Спровођење интензивног стимулативног индивидуалног третмана у предшколској установи
- Едукација особља и родитеља за инклузију деце ометене у развоју
- Потписивање протокола између локалне самоуправе, пилот школа и предшколске установе у вези са експерименталним програмом инклузије

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

ДУ „Нада Наумовић”, локална самоуправа, школе

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Деца ометена у развоју у развојном саветовалишту (дечији диспанзер)
2. Деца ометена у развоју у предшколској установи
3. Деца ометена у развоју у дневном боравку
4. Деца ометена у развоју обухваћена основним образовањем
5. Деца ометена у развоју обухваћена средњим образовањем

2 Специфични циљ

Побољшање социјалне прихваћености деце ометене у развоју

АКТИВНОСТИ

- Едукација грађана кроз предавања и пропагандна кампања за разбијање предрасуда о деци ометеној у развоју
- Укључивање медија у процес сензибилизације и информисања јавности
- Формирање и ажурирање базе података о деци ометеној у развоју
- Уклањање архитектонских баријера и постављање рампи на прилазима школама, здравственим установама и другим објектима
- Обезбеђивање превоза за децу ометену у развоју
- Оснивање дневног центра за децу ометену у развоју
- Организовање играоница и стваралачких радионица деце ометене у развоју са здравом децом

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Тим за информисање, локална самоуправа, локални медији, Медицински факултет, дечија библиотека

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Регистрована удружења родитеља деце ометене у развоју
2. Едуковани кадрови за рад са децом ометеном у развоју

3 Специфични циљ

Развијање социјалне компетенције деце ометене у развоју

АКТИВНОСТИ

- Процена прагматске компетенције деце ометене у развоју, израда и реализација програма за подстицање социјалних способности ове деце
- Организовање саветодавног рада са родитељима деце ометене у развоју

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

ДУ „Нада Наумовић”, Дефектолошки факултет, невладине организације, установе које се баве децом

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Деца ометена у развоју предшколског узраста којима је обезбеђен превоз од куће до установе
2. Деца ометена у развоју основношколског и средњошколског узраста којима је обезбеђен превоз до установе
3. Деца ометена у развоју која су корисници туђе неге

II. 5. Положај и права деце без родитељског старања

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- У евиденцији Центра за социјални рад на подручју града Крагујевца укупан број деце без родитељског старања у отвореној заштити и у установама јесте 139.
- Дом за децу без родитељског старања „Младост” тренутно на смештају има 42 деце, од тога је око 40% ромске деце.
- Највећи број деце без родитељског старања (43%) напуштен је од стране родитеља, 40% родитеља је спречено да врши родитељско право, а 17,4% су деца чији су родитељи умрли. Ова деца су обухваћена следећим видовима заштите: усвојење, старатељство, старатељство за посебан случај, смештај, материјално обезбеђење, једнократне помоћи и додатак за помоћ и негу. Током претходне године пружено је укупно 449 облика заштите деци без родитељског старања. Реализовано је шест потпуних усвојења, старатељством је обухваћено 149 деце, у породице је смештено 61 дете, од чега се 44 налази на породичном смештају у Крагујевцу, углавном у сродничким породицама.
- Примењене су следеће мере заштите деце без родитељског старања: обезбеђивање вртића (5), укуључивање у школовање (2), помоћ у васпитању и развојним проблемима деце (6), помоћ у сређивању брачних и породичних односа (6), усмеравање и праћење лица у стању социјалне потребе (112), дијагностика (116), остваривање одређених права (127), интервенције и посредовање код других институција (85), остали облици, мере и услуге (146).
- Не постоји систематски приступ родитељима деце која су смештена у дому. Природни родитељи који су лишени или спречени да врше родитељско право нису систематски подвргнути психосоцијалним и едукативним програмима за подизање родитељских компетенција, не постоје психијатријски третмани ни обавеза обиласка смештене деце.

- Сprovedено је истраживање са бившим штићеницима дечијег дома, које је требало да утврди квалитет живота у домским и хранитељским условима, да идентификује критичне ставке и одлика искуство осамостаљивања. Присутан је дуг период навикавања на дом, доказивања и прихватања живота у дому, као и неспремност за излазак из њега. Један број испитаника је изјавио да им је било потребно око три године да би били прихваћени од стране вршњака у дому. Велики број деце има амбивалентан став према родитељима и не зна разлог свог издвајања из примарне породице. Непознавање својих родитеља, прошлости, немање континуитета догађаја, велико неповерење чак и међу децом која су смештена у дому, неизвесна будућност, етикетираност и неинтегрисаност јесу свакодневица ове деце.

Стратешки циљ

Унапређење положаја деце без родитељског старања

1 Специфични циљ

Интеграција деце без родитељског старања у локалну заједницу

АКТИВНОСТ

- Подстицање програма повезивања институција и организација са Дечијим домом „Младост”

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Центар за социјални рад, Дечији дом „Младост”

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Процент деце без родитељског старања која су усвојена
2. Процент деце без родитељског старања која су се вратила у природне породице
3. Процент деце без родитељског старања у породичном смештају
4. Деца без родитељског старања у „кући на пола пута”
5. Процент деце без родитељског старања из дома која су отишла на море или планину у току године
6. Деца без родитељског старања у породичном смештају која су отишла на море или планину у току године

2 Специфични циљ

Подстицање предузетничког духа деце у дому, а тиме и осећаја самопоштовања

АКТИВНОСТИ

- Помоћ у пласману производа произведених у дому (пољопривредних, текстилних, новогодишњих честитки)
- Обезбеђивање простора у граду за постављање штандова са сувенирима израђеним у Дечијем дому „Младост”
- Реализација пројекта отварања посластичарнице

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, Дечији дом „Младост”

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОР

1. Деца без родитељског старања која су завршила неки вид додатне обуке за радно оспособљавање

3 Специфични циљ

Унапређење заштите деце без родитељског старања у поступку осамостаљивања

АКТИВНОСТИ

- Подстицање приватног сектора у запошљавању младих који су завршили школовање
- Развијање капацитета „куће на пола пута”

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Национална служба за запошљавање, удружења привредника, локална самоуправа, невладине организације

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Деца без родитељског старања која су запослена у поступку осамостаљивања
2. Деца без родитељског старања уписана на факултет или вишу школу

II. 6. Заштита деце од злостављања, занемаривања и смањење асоцијалног понашања

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- У нашој средини још увек не постоји адекватан приступ проблему злостављања, занемаривања и злоупотребе деце. Овај проблем је недовољно осветљен и видљив. У Центру за социјални рад у Крагујевцу за 2003. годину регистровано је 6 писаних пријава и 13 анонимних телефонских пријава, дакле укупно 19 пријава које су биле предмет ангажовања стручног тима Центра за социјални рад, који се бави овом проблематиком.
- Подаци о безбедности ученика у школама показују да је у 26 школа евидентирано: 11 случаја злостављања, 12 случаја занемаривања, 65 сумњи на злостављање, 58 насиља међу децом и 252 кажњена ученика из ових разлога.
- Деца са асоцијалним понашањем на основу пријаве школа и родитеља најчешће се упућују у Саветовалиште које ради при Центру за социјални рад, Развојно саветовалиште, као и у Институт за ментално здравље.
- Подаци Центра за социјални рад за 2003. годину показују да је било 344 малолетника са поремећајем у понашању, од чега је 156 новоевидентираних.

Стратешки циљ 1

Повећање степена безбедности деце

1 Специфични циљ

Повећање опште безбедности у граду

АКТИВНОСТИ

- Осветљавање насеља
- Ограничење брзине, постављање лежећих полицајаца на улицама – у близини места окупљања деце и испред школа
- Затварање шахтова бетонским поклопцима где је то могуће
- Иницирање увођења позорника у сва насеља и све већи број школа (полицајац у локалној заједници)
- Повећање надзора инспекцијских органа
- Оспособљавање деце да препознају и реагују на опасност
- Израда и промоција протокола за реаговање у хитним случајевима

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, Савет за безбедност, Центар за социјални рад, тужилаштво, школе, МУП, јавна предузећа, Електродистрибуција, комунална инспекција, невладине организације, Црвени крст

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Стопа повређивања деце у саобраћају
2. Регистрована деца са телесним повредама услед насилничког понашања

2 Специфични циљ

Повећање безбедности деце у породици

АКТИВНОСТИ

- Снимање потенцијално ризичних група у близини и у оквиру школских дворишта

- Сензибилизација јавности за проблеме злостављања и занемаривања деце, са посебним освртом на пријављивање уочених случаја и носилаца криминогеног понашања
- Формирање мобилног тима за заштиту деце од злостављања и занемаривања
- Подизање родитељских компетенција кроз едукацију и афирмисање породичних вредности, преко тематских родитељских састанака

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, дечији инфо центар, МУП, школе, Савет за безбедност, савети родитеља, невладине организације

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Злостављана и занемарена деца регистрована у Центру за социјални рад
2. Пријаве грађана о могућем злостављању и/или занемаривању

3 Специфични циљ

Повећање безбедности деце у институцијама

АКТИВНОСТИ

- Иницирање убрзавања судских поступака против злостављања
- Едукација представника заинтересованих установа и институција

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Савет за безбедност, невладине организације

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Решени судски поступци против злостављача
2. Одржане едукације на тему безбедности деце
3. Обучени полазници

Стратешки циљ 2

Спречавање развоја асоцијалног понашања деце

1 Специфични циљ

Систематско решавање проблема асоцијалног понашања деце кроз координацију и умрежавање институција

АКТИВНОСТ

- Закључивање протокола о сарадњи и конкретним активностима ради заједничког деловања

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ

Центар за социјални рад, МУП, судство, орган за прекршаје

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Деца са асоцијалним понашањем регистрована у Центру за социјални рад
2. Институције које су потписале протокол

2 Специфични циљ

Сензибилисање јавности и установа за правовремено препознавање асоцијалног понашања и указивање на значај благовременог реаговања на ову појаву и подстицање деце на усвајање позитивних вредности

АКТИВНОСТИ

- Организовање телевизијских и радио емисија са темама карактеристика адолесцентног периода и проблема који се јављају у том периоду са различитих аспеката (социолошког, психолошког, педагошког)
- Превентивни програми са здравом популацијом (округли столови, телевизијске емисије, трибине, јавне дебате)
- Рад са родитељима на подизању родитељских компетенција

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, Центар за социјални рад, школе, медији, дечији инфо центар, невладине организације

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Организоване телевизијске и радио емисије на тему асоцијалног понашања деце
2. Организовани превентивни програми на тему асоцијалног понашања деце

II. 7. Информисање деце и о деци

ТРЕНУТНО СТАЊЕ

- На територији града Крагујевца не постоји целовит и обједињен начин информисања деце и родитеља, као и шире друштвене јавности. Заступљени су поједини парцијални видови информисања који због одсуства планског приступа и координације нису доступни циљним групама нити широј јавности, тако да не постижу потребан ефекат.
- Шира јавност, а нарочито деца, не располажу ни неопходним информацијама о локацији појединих институција, нарочито оних уже специјализованих, попут домова и школа за децу ометену у развоју и за децу без родитељског старања, разних спортских удружења, удружења деце са посебним потребама, међународних организација за бригу о деци итд.
- Већина информација по садржајима, програмима, понудама и могућностима за децу, не само ових већ и других институција, задржавају се у оквиру самих институција и не налазе пут до заинтересованих у јавности.
- Лош проток информација присутан је у готово свим аспектима друштва, почев од образовања, преко културно-забавних, здравствених, социјалних и правних питања за различите узрастне и категоријске групе деце, до питања везаних за заштиту деце од занемаривања и злостављања.
- Дневне новине, као распрострањен извор информисања, пре свега родитеља, површно се баве темама које се односе на децу, а посебно дечијим правима. Уз то, деца као тема присуство у медијима обезбеђују, по правилу, у експресним ситуацијама, када се о њима пише на бруталан и сензационалистички начин и када веома често постају инструмент и средство за политичке обрачунае.
- Од укупног броја анкетираних ученика 80,5% познаје дечија права, односно чуло је за њих. Највећи број испитаника који није чуо за дечија права су деца предшколског узраста и ученици I и II разреда основне школе.

- Око 50% испитаника своју информисаност о дечијим правима оцењује као „задовољавајућу”.
- Да су им нека права угрожена, изјаснило се 7,3% испитаника, док се 33,3% изјаснило да не зна коме би се обратило за помоћ када би им неко право било угрожено.
- Интересантан је одговор једне девојчице (1993. годиште) на питање: „Наведи коме би се обратио за помоћ када би ти право било угрожено?” Одговорила је: „Заиста не знам, то би требало ви да нам кажете.”
- 33,3% анкетираних деце је одговорило да не зна коме би се обратило за помоћ када би им неко право било угрожено.
- У породицама до разних видова информација долази се углавном преко телевизије, делимично преко радија и разних видова штампе (углавном дневне).
- Медији у недовољној мери остварују своју едукативну функцију и функцију најпопуларнијег „универзитета” – да на приступачан начин грађанима приближе и понуде информације из изузетно важне области као што су дечија права.

Стратешки циљ 1

Унапређење информисаности јавности о деци и дечијим правима

1 Специфични циљ

Целовито и координирано информисање деце, родитеља и шире друштвене јавности

АКТИВНОСТИ

- Формирање „Дечијег инфоцентра” у који би се сливале и одакле би се дистрибуирале све информације које се односе на децу и дечија права
- Одређивање „Дана отворених врата” у Скупштини града и у свим институцијама које се баве децом

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа, све установе и институције које се баве децом

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Институције које имају „Дан отворених врата”
2. Реализоване кампање о активностима из ЛПА

2 Специфични циљ

Институционализација обавезе информисања и стварање услова за доступност информација о дечијим правима

АКТИВНОСТИ

- Постављање веб сајтова са релевантним информацијама свих институција које се баве децом
- Постављање огласних табли (обавештења) у свим институцијама које се баве децом са основним информацијама о службама, распореду просторија, радном времену
- Штампани материјали са основним информација о установама које се баве децом
- Одређивање особе задужене за односе са јавношћу у свим установама и институцијама које се баве децом

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Све установе и институције које се баве децом

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Веб сајтови у институцијама које се баве децом
2. Огласне табле постављене у институцијама које се баве децом
3. Креиране брошуре са дечијом тематиком
4. Процент институција које се баве децом, а које имају особу задужену за односе са јавношћу

3 Специфични циљ

Подизање свести најшире јавности о значају дечијих права

АКТИВНОСТИ

- Поддршка кампањама које спроводе поједини сектори: смањење сиромаштва, здравство, образовање итд.
- Медијско праћење и пласирање садржаја везаних за децу и дечија права из области здравства, образовања, културе
- Веб сајт посвећен Локалном плану акције за децу у оквиру веб сајта Скупштине града Крагујевца
- Прерастање Међусекторског савета у Тим за праћење реализације ЛПА

НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ

Локална самоуправа у сарадњи са релевантним институцијама, РТВ Крагујевац и други локални медији

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет Републике Србије, буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Емисије о деци и дечијим правима у локалним медијима
2. Прилози у штампаним медијима о деци и дечијим правима

4 Специфични циљ

Информисање о току припрема и реализације ЛПА

АКТИВНОСТ

- Организовање конференција за новинаре и достављање информација медијима о постигнутим резултатима

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ

Тим за праћење реализације ЛПА

ИНДИКАТОРИ

1. Одржани састанци Тима за праћење реализације ЛПА
2. Одржане конференције за штампу Тима за праћење реализације ЛПА

Стратешки циљ 2

Успостављање информационе основе за праћење напретка и остваривања ЛПА

1 Специфични циљ

Институционализација DevInfo-а и његово коришћење за доношење одлука која се тичу деце и дечијих права

АКТИВНОСТИ

- Успостављање и редовно ажурирање базе података DevInfo у циљу праћења остваривања ЛПА
- Постављање DevInfo и/или DevInfo извештаја на веб сајт града

НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ

DevInfo тим

ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Буџет града Крагујевца, донаторска средства

ИНДИКАТОРИ

1. Општински доносиоци одлука који користе DevInfo
2. Посећеност веб сајта ЛПА
3. Компјутери на којима је инсталиран DevInfo софтвер

III. ПРИЛОГ

Циљеви и индикатори ЛПА

II. 1. СМАЊЕЊЕ СИРОМАШТВА ДЕЦЕ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ				
Дете које је реализовало своје потребе и потенцијале у породици				
Већи обухват деце системима социјалне и дечије заштите	Програми за континуирано откривање социјално угрожене деце и укључивање у систем социјалне заштите	Центар за социјални рад, месне заједнице, школе, Црвени крст, Комесаријат за избеглице, невладине организације, здравствене установе	2005. и даље	1. Процент деце обухваћене правом на МОП 2. Процент деце обухваћене једнократним помоћима
	Родитељски додатак за прво дете	Локална самоуправа	2005. и даље	3. Деца која примају помоћ преко Црвеног крста
	Иницијатива надлежном министарству да право на дечији додатак имају све породице са децом ометеном у развоју, независно од прихода	Локална заједница	2005.	4. Деца која примају дечији додатак
	Иницијатива надлежном министарству да деца која су под старатељством и хранитељством остварују дечији додатак независно од прихода породице	Локална заједница	2005.	5. Деца ометена у развоју која примају дечији додатак
	Информисање јавности о категоријама сиромашних у Крагујевцу и манифестацијама сиромаштва код деце, кроз циклус информативних емисија	Медији, Тим за децу на нивоу града и Центар за социјални рад	2005. и даље	6. Деца у хранитељским породицама која примају дечији додатак
	Организовање периодичних округлих столова са темом смањења сиромаштва деце, а поводом конкретних акција	Локална самоуправа, Тим за децу на нивоу града	2005. и даље	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Покретање и подржавање угрожених породица у процесу економског осамостаљивања	Програм радног укључивања корисника права из социјалне заштите (друштвено користан рад)	Центар за социјални рад, невладине организације, локална самоуправа	2005. и даље	1. Процент корисника МОП-а укључених у друштвено користан рад 2. Процент корисника МОП-а обуваћених програмима запошљавања 3. Програми намењени едукацији незапослених лица
	Обезбеђивање подршке у локалној заједници за доношење програма запошљавања корисника МОП-а и једнократних помоћи, као и самохраних родитеља	Тржиште рада, приватни послодавци, невладине организације, јавна предузећа, Центар за радну оријентацију, Служба за социјалну заштиту, Центар за социјални рад	2005–2007.	
Јачање породичних снага и капацитета за одговорније родитељство	Мењање ставова према раду и подстицање личне одговорности за свој материјални положај	Центар за социјални рад, тржиште рада, Центар за радну оријентацију	2005–2007.	1. Програми рада са родитељима
	Програм рада са социо-едукативним садржајима са родитељима корисницима МОП-а и једнократних помоћи	Центар за социјални рад, Саветовалиште за брак, породицу и младе, локална самоуправа	2005–2007.	
Смањивање последица сиромаштва на развој и перспективу деце из сиромашних породица, укључујући децу расељених лица и децу у сеоској средини	Пружање помоћи деци у савлађивању редовног школског програма (српски језик, математика, информатика, страни језик)	Центар за социјални рад, невладине организације, школе, Црвени крст	2005–2010.	1. Деца из сиромашних породица која су корисници фонда 2. Процент додељених социјалних станова социјално угроженим породицама са децом
	Формирање фонда за талентовану децу из сиромашних породица за реализовање екскурзија, летовања, активног тренирања	Тим на нивоу града и Удружење приватних предузетника	2005.	
	Изградња социјалних станова (породице са децом)	Локална самоуправа у сарадњи са донаторима	У складу са могућностима	

II. УНАПРЕЂЕЊЕ ОБРАЗОВАЊА И КУЛТУРЕ ДЕЦЕ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ Образовање и култура по мери детета				
Повећање обухвата деце предшколским образовањем и васпитањем	Искористићавање постојећих просторних капацитета Установе за децу „Нада Наумовић“ у поподневним часовима, кроз организовање беби-ситер службе и других допунских садржаја	Установа за децу „Нада Наумовић“	2006. и даље	1. Деца узраста од 0 до 6 година (предшколски узраст) 2. Процент деце обухваћене предшколским образовањем од 30% најсиромашније деце
	Организовање предшколског образовања у месним заједницама и школама које имају слободне капацитете или обезбеђивање превоза деце са сеоског подручја која нису укључена у предшколско образовање (дечји аутобус) до најближег вртића или школе где се обавља ова делатност	Установа за децу „Нада Наумовић“, локална самоуправа, организације које врше јавни превоз	2005–2010.	3. Процент деце обухваћене целодневним боравком 4. Процент деце обухваћене припремом за школу
	Предавања ромској популацији о значају предшколског образовања	Невладине организације које раде на интеграцији ромске деце у образовни систем, локална самоуправа, Установа за децу „Нада Наумовић“	2005–2010.	5. Деца која полазе у школу са 6 година 6. Процент ромске деце обухваћене предшколским васпитањем
	Признавање права на бесплатан боравак у обданишту трећем детету у породици	Локална самоуправа	2005. и даље	7. Процент деце која похађају неки вид неформалног образовног програма до поласка у школу
	Мере позитивне дискриминације ромске деце у предшколским и школским установама (пријем у вртиће без обзира на статус родитеља, бесплатни уџбеници...)	Локална заједница	2005–2010.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Обезбеђивање једнаких услова образовања	Опремање школа савременим наставним средствима и литературом	Локална самоуправа, невладине организације, донатори	Континуирано	1. Школе у сеоским насељима
	Побољшање комуналне инфраструктуре у сеоским школама	Локална самоуправа, школе и месне заједнице	2006–2010.	2. Број ђака по учитељу 3. Процент деце уписане у први разред основне школе
	Право на бесплатну месечну аутобуску карту ученицима основних школа који станују на удаљености већој од 4 км од седишта школе, као и ученицима ометеним у развоју и њиховим пратиоцима, без обзира на удаљеност стана од школе	Локална самоуправа	2005. и даље	4. Изостанци по ученику 5. Деца која не иду у основну школу 6. Процент деце у основним школама која су понављала било који разред 7. Деца исписана из редовне и уписана у специјалну школу 8. Број ђака по компјутеру 9. Број и проценат осмогодишњих школа по селима 10. Процент ученика који користе бесплатан превоз 11. Број ђака по наставнику у основном образовању 12. Деца која завршавају основну школу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
	<p>Усклађивање реда вожње аутобуског саобраћаја са потребама ученика</p> <p>Умрежавање школа, локалне самоуправе и Одељења Министарства просвете у Крагујевцу, ради формирања заједничке базе података</p>	<p>Локална самоуправа</p> <p>Локална самоуправа, школе и Министарство просвете</p>	<p>2005.</p> <p>2006.</p>	<p>13. Процент деце која су завршила основну школу, а нису уписала средњу</p> <p>14. Процент деце која су уписала средњу школу</p> <p>15. Деца која су завршила средњу школу</p> <p>16. Деца која су прекинула средњошколско образовање</p> <p>17. Површина учioniчког простора по ђаку</p> <p>18. Процент школа које користе градски водовод</p> <p>19. Процент школа које користе систем централног грејања</p> <p>20. Процент деце која похађају основну школу од 30% најсиромашније деце</p> <p>21. Процент деце обухваћене средњошколским образовањем од 30% најсиромашније деце</p>

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Повећање броја деце из ромске заједнице која завршавају школу	Обука наставника о проблемима и култури Рома	Невладине организације које се баве праћењем образовања Рома, Одељење Министарства просвете у Крагујевцу	Континуирано	1. Деца из ромске заједнице која завршавају основну школу
	Спровођење различитих програма подршке за истрајавање у школовању	Невладине организације које се баве праћењем образовања Рома, Одељење Министарства просвете у Крагујевцу, локална самоуправа	Континуирано	
Већи обухват деце неформалним образовањем	Оснивање Креативног центра за игру и учење у просторијама Дечје библиотеке „Вук Караџић“	Локална самоуправа, невладине организације и Дечја библиотека „Вук Караџић“	2006.	1. Процент деце од 7 до 18 година обухваћене неформалним образовањем 2. Културне манифестације намењене деци 3. Дечје културне институције 4. Процент деце од 7 до 18 година која се активно баве спортом 5. Број деце од 7 до 18 година по јавном спортском терену 6. Процент насеља са спортским теренима 7. Школе са спортским салама
	Иницијатива за формирање ученичког форума на нивоу основних и средњих школа	Ђачки парламенти	2005.	
	Интезивирање тематских родитељских састанака	Школе и све установе које се баве децом	2005–2010.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
	Иницијатива Министарству просвете да омогући коришћење простора и рад школског особља викендом, ради квалитетнијег коришћења слободног времена школске деце	Локална заједница	2005.	
	Подршка деци која напуштају школу пре времена, кроз радно оспособљавање и организовање семинара и разноврсних обука	Средње стручне школе, невладине организације, Центар за образовање одраслих	2005–2010.	
	Одређивање локације и израда пројектне документације за изградњу спортских терена и објеката (затворен базен), уз заједничко финансирање	Локална самоуправа, приватни сектор, донатори, невладине организације	Континуирано	
	Потписивање протокола о сарадњи установа образовања и установа културе	Локална самоуправа, установе образовања и културе	2005.	

II. 3. ЗДРАВИЈА ДЕЦА

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ 1				
Омогућавање свој деци здравог и безбедног почетка живота				
Смањивање пропорције деце са малом телесном масом на рођењу (телесна маса мања од 2.500) и обезбеђивање већег преживљавања деце са малом телесном масом на рођењу	Промовисање и подршка искључивом дојењу до 6. месеца живота и наставак дојења уз дохрањивање деце узраста до две године	Здравствене установе, невладине организације, приватни сектор у здравству, донатори	2005–2010.	1. Живорођена деца са тежином испод 2.500 при рођењу 2. Одојчад до шест месеци живота која се искључиво доје 3. Стопа перинаталне смртности 4. Процент трудница које су прошле Школу за психофизичку припрему трудница
	Благовремено упознавање родитеља са принципима правилне неге и исхране деце и промовисање подршке за решавање њихових проблема у нези деце програмом који воде патронажне сестре „Телефоном до савета“	Здравствене установе, невладине организације, приватни сектор у здравству, донатори	2005–2010.	
Смањивање смртности одојчади	Већи обухват у оквиру Школе за психофизичку припрему трудница	Здравствене установе, невладине организације, приватни сектор у здравству, донатори	2005. и даље	1. Стопа смртности одојчади 2. Процент деце обухваћене имунизацијом од 30% најсиромашније деце
	Едукација педијатара и лекара у ПЗЗ за пружање адекватне помоћи деци ометеној у развоју	Здравствене установе, невладине организације, приватни сектор у здравству, донатори	2005–2010.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
	Формирање регистра за конгениталне малформације (урођене мане) и поремећаје	Здравствене установе, приватни сектор у здравству	2005.	3. Стопа матерналне смртности 4. Процент деце која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота
	Детекција и успостављање система одрживе елиминације поремећаја изазваних недостатком јода	Здравствене установе, приватни сектор у здравству, међународни партнери и донатори	2005–2010.	5. Процент деце која су вакцинисана БЦГ вакцином 6. Неонатални тетанус годишње – пријављени случајеви 7. Полимијелитис годишње – пријављени случајеви 8. Стопа смртности деце до пет година старости
Одржавање постојећег стања педијатријског ХИВ-а/Сиде, тј. вертикалне трансмисије	Спровођење националне стратегије и програма превенције ХИВ-а/сиде	Здравствене установе, приватни сектор у здравству, невладине организације, локална самоуправа, медији, Црвени крст	2005–2010.	1. Инциденца педијатријског ХИВ-а/сиде 2. Тестиране особе на ХИВ у току године 3. Процент трудница тестираних на ХИВ
	Унапређење рада саветовалишта за ХИВ, као и омогућавање и промовисање бесплатног тестирања становништва, нарочито трудница	Здравствене установе, приватни сектор у здравству, локална самоуправа, медији	2005–2010.	
	Промоција и побољшање доступности квалитетних кондома	Здравствене установе, приватни сектор у здравству, невладине организације, медији	2005–2010.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ 2 Стварање услова за оптималан развој сваког детета				
Обезбеђивање једнакости деце у коришћењу здравствене заштите	Дефинисање локалних протокола за обољења и стања која представљају водеће узроке смрти и обољевања деце	Институт за заштиту здравља	2005.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Стопа хоспитализације деце до пет година старости од респираторних обољења 2. Процент деце узроста до пет година оболеле од дијареје 3. Процент деце узроста до пет година оболеле од респираторних инфекција 4. Процент деце узроста до пет година оболеле од кардио-васкуларних обољења
	Промовисање здраве исхране деце	<p>Мултимедијалне образовне кампање о здравој исхрани намењене деци и родитељима</p> <p>Едукације о квалитетној и безбедној храни, посебно исхрана у објектима у којима бораве деца, пројекат „Здрав вртић“</p>	<p>Здравствене установе, медији, невладине организације</p> <p>Здравствене установе и установе у којима бораве деца, невладине организације</p>	<p>2005–2010.</p> <p>2005–2010.</p>

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ 3				
Промоција здравих стилова живота међу младима и адолесцентима				
Смањење малолетничких трудноћа и намерних прекида трудноћа пре 18. године	Поштовање законских норматива о регистровању малолетничких трудноћа, кроз појачан рад здравственог инспектора	Здравствене установе, приватни сектор у здравству	До 2010.	1. Малолетнички порођаји (од 15 до 19 година) 2. Регистровани прекиди малолетничких трудноћа
	Повећање нивоа знања о репродуктивном здрављу и коришћењу контрацептивних средстава путем медијских и других кампања	Здравствене установе, приватни сектор у здравству, невладине организације, медији	2005–2010.	
	Вршачка едукација и партиципативни пројекти из области репродуктивног здравља	Здравствене установе, невладине организације	2005–2010.	
	Унапређење рада Саветовалишта за младе из области репродуктивног здравља	Дом здравља	2005–2010.	
Смањење учесталости полно преносивих инфекција међу младима и адолесцентима	Повећање нивоа знања о полно преносивим болестима путем медијских кампања и вршачких едукација	Здравствене установе, приватни сектор у здравству, невладине организације, медији	2005. и даље	1. Деца која су прошла обуку о репродуктивном здрављу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Смањење учесталости пушења, употребе алкохола и других психоактивних супстанци (ПАС) међу младима и адолесцентима	Едукација младих о штетности употребе ПАС и медијске кампање превенције ПАС	Здравствене установе, невладине организације, Дечији инфо центар	2005. и даље	<p>1. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају дуван</p> <p>2. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају алкохол</p> <p>3. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају марихану</p> <p>4. Процент деце узраста 14–18 година која конзумирају остале ПАС</p>
	Кампања против конзумирања алкохола и наставак кампање ПОБЗИ	Здравствене установе, Дечији инфо центар, невладине организације, медији	2005–2010.	
	Активирање пројекта „Школа без дуванског дима“	Здравствене установе и школе	2005.	
Заштита менталног здравља деце	Покретање иницијативе за формирање службе која би се бавила менталним здрављем деце	Здравствене установе у партнерству са локалном самоуправом	2006.	
У свим наведеним циљевима и акцијама посебан је акценат на осетљивим групама деце и младима.				

II. 4. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА ДЕЦЕ ОМЕТЕНЕ У РАЗВОЈУ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ				
Унапређење квалитета живота деце ометене у развоју				
Увођење експерименталног програма инклузивне едукације	Спровођење интензивног стимулативног индивидуалног третмана у предшколској установи	ДУ „Нада Наумовић“	2005–2006.	1. Деца ометена у развоју у развојном саветовалишту (дечији диспанзер) 2. Деца ометена у развоју у предшколској установи 3. Деца ометена у развоју у дневном боравку 4. Деца ометена у развоју обухваћена основним образовањем 5. Деца ометена у развоју обухваћена средњим образовањем
	Едукација особља и родитеља за инклузију деце ометене у развоју	ДУ „Нада Наумовић“, локална самоуправа	2005–2010.	
	Потписивање протокола између ЛУ, пилот школа и предшколске установе у вези са експерименталним програмом инклузије	Школе, ДУ „Нада Наумовић“, локална самоуправа	2006.	
Побољшање социјалне прихваћености деце ометене у развоју	Едукација грађана кроз предавања, пропагандна кампања за разбијање предрасуда о деци ометеној у развоју	Експертски тим за ДПП, сектор за информисање ЛУ	2005–2006.	1. Регистрована удружења родитеља деце ометене у развоју 2. Едуковани кадрови за рад са децом ометеном у развоју
	Укључивање медија у процес сензибилизације и информисања јавности	Сектор за информисање ЛУ, локални медији	2005–2006.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Развијање социјалне компетенције деце ометене у развоју	Формирање и ажурирање базе података о деци ометеној у развоју	Медицински факултет	2005–2006.	1. Деца ометена у развоју предшколског узраста којима је обезбеђен превоз од куће до установе 2. Деца ометена у развоју основног и средњошколског узраста којима је обезбеђен превоз до установе 3. Деца ометена у развоју – корисници туђе неге
	Уклањање архитектонских баријера и постављање рампи на прилазима школама, здравственим установама и другим објектима	Локална управа, главни архитекта града	2005–2010.	
	Обезбеђивање превоза за децу ометену у развоју	Локална управа, представници такси служби	2005–2006.	
	Оснивање дневног центра за децу ометену у развоју	Локална управа	2005.	
	Организовање играоница, стваралачких радионица деце ометене у развоју са здравом децом	Невладине организације, школе, Дечија библиотека „Вук Караџић“	2005–2010.	
	Процена прагматске компетенције деце ометене у развоју, израда и реализација програма за подстицање социјалних способности ове деце	ДУ „Нада Наумовић“, Дефектолошки факултет	2006. и даље	
Организовање саветодавног рада са родитељима деце ометене у развоју	НВО, установе које се баве децом	2006. и даље		

II. 5. ПОЛОЖАЈ И ПРАВА ДЕЦЕ БЕЗ РОДИТЕЉСКОГ СТАРАЊА

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ				
Унапређење положаја деце без родитељског старања				
Интеграција деце без родитељског старања у локалну заједницу	Подстицање програма повезивања институција и организација са Дечјим домом „Младост“	Центар за социјални рад и Дечји дом „Младост“	2005–2010.	<ol style="list-style-type: none"> Процент деце без родитељског старања која су усвојена Процент деце без родитељског старања која су се вратила у природне породице Процент деце без родитељског старања у породичном смештају Деца без родитељског старања у „кући на пола пута“ Процент деце без родитељског старања из дома која су отишла на море или планину у току године Деца без родитељског старања у породичном смештају која су отишла на море или планину у току године

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Подстицање предузетничког духа деце у дому и тиме осећаја самопоштовања	Помоћ у пласману производа произведених у дому (пољопривредних, текстилних, новогодишњих честитки)	Локална самоуправа, Дечији дом „Младост“	2005–2010.	1. Деца без родитељског старања која су завршила неки вид додатне обуке за радно оспособљавање
	Обезбеђивање простора у граду за постављање штанда са сувенирима израђених у Дечијем дому „Младост“	Локална самоуправа	2005.	
	Реализација пројекта отварања попластичарнице	Локална самоуправа, донатори, Дечији дом „Младост“	2005.	
Унапређење заштите деце без родитељског старања у поступку осамостаљивања	Подстицање приватног сектора у запошљавању младих који су завршили школовање	Тржиште рада, Удружење приватних предузетника	2005–2010.	1. Деца без родитељског старања која су запослена у поступку осамостаљивања 2. Деца без родитељског старања уписана на факултет или вишу школу
	Развијање капацитета „куће на пола пута“	Локална самоуправа у сарадњи са невладиним организацијама	2005–2010.	

II. 6. ЗАШТИТА ДЕЦЕ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И СМАЊЕЊЕ АСОЦИЈАЛНОГ ПОНАШАЊА

Стратешки циљ 1 Повећање степена безбедности деце				
Повећање опште безбедности у граду	Осветљавање насеља	Локална самоуправа, Фонд за уређење земљишта, Електродистрибуција	2005. и даље	1. Стопа повређивања деце у саобраћају 2. Регистрована деца са телесним повредама услед насилничког понашања
	Ограничење брзине, постављање лежећих полицајаца на улице у близини места окупљања деце и испред школа	Савет за безбедност, локална самоуправа, школе, МУП, ЈКП	2005–2006.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Повећање безбедности деце у породици	Затварање шахтова бетонским поклопцима где је то могуће	Савет за безбедност, ЈКП, комунална инспекција	2005. и даље	1. Злостављана и занемарена деца регистрована у Центру за социјални рад 2. Пријаве грађана о могућем злостављању и/или занемаривању
	Иницирање увођења позорника у сва насеља и све већи број школа (полицијац у локалној заједници)	Савет за безбедност, Одељење МУП-а	2005–2006.	
	Повећање надзора инспекцијских органа	Локална самоуправа	2005.	
	Оспособљавање деце да препознају и реагују на опасност	Школе, невладине организације, Црвени крст, МУП, Дечији инфо центар	2005–2010.	
	Израда и промоција Протокола за реаговање у хитним случајевима	Савет за безбедност, МУП, Центар за социјални рад, тужилаштво	2005.	
	Снимање потенцијално ризичних група у близини и у оквиру школских дворишта	Одељење МУП-а, школе, Савет за безбедност, савети родитеља	2005–2010.	
	Сензибилизација јавности за проблеме злостављања и занемаривања деце, са посебним освртом на пријављивање уочених случајева и носилаца криминогеног понашања	Локална самоуправа, Дечији инфо центар, медији	2005–2006.	
	Формирање мобилног тима за заштиту деце од злостављања и занемаривања	Локална самоуправа, невладине организације, донатори	до 2010.	
	Подизање родитељских компетенција кроз едукацију и афирмисање породичних вредности, преко тематских родитељских састанака	Школе, савети родитеља	2005–2010.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Повећање безбедности деце у институцијама	Иницирање убрзавања судских поступака против злостављања	Савет за безбедност	2005. и даље	1. Решени судски поступци против злостављача 2. Одржане едукације на тему безбедности деце 3. Обучени полазници
	Едукација представника заинтересованих установа и институција	Невладине организације	2005–2010.	
Стратешки циљ 2 Спречавање развоја асоцијалног понашања деце				
Систематско решавање проблема асоцијалног понашања деце кроз координацију и умрежавање институција	Закључивање протокола о сарадњи и конкретним активностима ради заједничког деловања	Центар за социјални рад, МУП, судство, органи за прекршаје	2005. и даље	1. Деца са асоцијалним понашањем регистрована у Центру за социјални рад 2. Институције које су потписале протокол
	Организовање телевизијских и радио емисија на тему карактеристика адолесцентног периода и проблема који се јављају у том периоду са различитих аспеката (социолошког, психолошког, педагошког)	Институције, Центар за социјални рад, школе, Дечији инфо центар	2005. и даље	
Сензибилисање јавности и установа за правремено препознавање асоцијалног понашања и указивање на значај благовременог реаговања на ову појаву и подстицање деце на усвајање позитивних вредности	Превентивни програми са здравом популацијом (округли столови, телевизијске емисије, трибине, јавне дебате)	Локална самоуправа, Центар за социјални рад, медији, Дечији инфо центар	2005–2010.	
	Рад са родитељима на подизању родитељских компетенција	Школе, Центар за социјални рад, невладине организације	2005–2010.	

II. 7. ИНФОРМИСАНОСТ ДЕЦЕ И О ДЕЦИ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Стратешки циљ 1 Унапређење информисаности јавности о деци и дечијим правима				
Целовито и координирано информисање деце, родитеља и шире друштвене јавности	Формирање Дечијег инфо центра у који би се сливале и одакле би се дистрибуирале све информације које се односе на децу и дечија права	Локална самоуправа у сарадњи са донаторима	2006.	1. Институције које имају „Дан отворених врата“ 2. Реализоване кампање о активностима из ЛПА
	Одређивање „Дана отворених врата“ у Скупштини града и у свим институцијама које се баве децом	Све установе и институције које се баве децом	2005. и даље	
Институционализација обавезе информисања и стварање услова за доступност информација о дечијим правима	Постављање веб сајтова са релевантним информацијама свих институција које се баве децом	Институције које се баве децом	2005.	1. Веб сајтови у институцијама које се баве децом 2. Огласне табле постављене у институцијама које се баве децом
	Постављање огласних табли са основним информацијама (обавештењима) о службама, распореду просторија, радном времену у свим институцијама које се баве децом	Све институције које се баве децом	2005.	3. Креиране брошуре са дечијом тематиком
	Штампани материјали са основним информацијама о установама које се баве децом	Институције које се баве децом	Континуирано	4. Процент институција које се баве децом, а које имају особу задужену за односе са јавношћу
	Одређивање особе задужене за односе са јавношћу у свим установама и институцијама које се баве децом	Све установе и институције које се баве децом	2005.	

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ	АКТИВНОСТ	НОСИОЦИ	ВРЕМЕНСКА ОДРЕДНИЦА	ИНДИКАТОРИ
Подизање свести најшире јавности о значају дечијих права	Подршка кампањама које спроводе поједини сектори: смањење сиромаштва, здравство, образовање	Локална самоуправа	2005. и даље	1. Емисије о деци и дечијим правима у локалним медијима 2. Прилози у штампаним медијима о деци и дечијим правима
	Медијско праћење и пласирање садржаја везаних за децу и дечија права из области здравства, образовања, културе	РТВ Крагујевац и други локални медији	2005. и даље	
	Веб сајт посвећен Локалном плану акције за децу у оквиру веб сајта Скупштине града Крагујевца	Локална самоуправа	2005.	
Информисање о току припрема и реализације ЛПА	Прерастање Међусекторског савета у Тим за праћење реализације ЛПА	Локална самоуправа у сарадњи са релевантним институцијама	2005. и даље	1. Одржани састанци Тима за праћење реализације ЛПА 2. Одржане конференције за штампу Тима за праћење реализације ЛПА
	Организовање конференција за новинаре и достављање информација медијима о постигнутим резултатима	Тим за праћење реализације ЛПА	2005. и даље	
Стратешки циљ 2 Успостављање информационе основе за праћење напретка и остваривања ЛПА				
Институционализација DevInfo-а и његово коришћење за доношење одлука која се тичу деце и дечијих права	Успостављање и редовно ажурирање базе података DevInfo у циљу праћења остваривања ЛПА	DevInfo тим	2005. и даље	1. Општински доносиоци одлука који користе DevInfo 2. Посећеност веб сајта ЛПА 3. Компјутери на којима је инсталиран DevInfo софтвер
	Постављање DevInfo-а и/или DevInfo извештаја на веб сајт града			

САДРЖАЈ

I. ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ – општи део	
I. 1. Шта је ЛПА	5
I. 2. Зашто ЛПА	6
I. 3. Основе за израду ЛПА	7
I. 4. Структура ЛПА	8
I. 5. Остваривост ЛПА	8
II. ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ ЗА ДЕЦУ – компоненте	
II. 1. Смањење сиромаштва деце	10
Стратешки циљ	11
II. 2. Унапређење образовања и културе	15
Стратешки циљ	16
II. 3. Здравља деца	21
Стратешки циљ 1	21
Стратешки циљ 2	24
Стратешки циљ 3	26
II. 4. Унапређење положаја деце ометене у развоју	29
Стратешки циљ	30
II. 5. Положај и права деце без родитељског старања	33
Стратешки циљ	34
II. 6. Заштита деце од злостављања, занемаривања, и смањење асоцијалног понашања	37
Стратешки циљ 1	37
Стратешки циљ 2	40
II. 7. Информисање деце и о деци	42
Стратешки циљ 1	43
Стратешки циљ 2	47
III. ПРИЛОГ – Циљеви и индикатори ЛПА	49